ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ. ОЗНАЧЕННЯ.

Мета:

- Освітній аспект: дати поняття про означення як другорядний член речення, формувати вміння визначати означення в реченнях та поширювати їх самостійно дібраними означеннями; ознайомити з творчістю української художниці Катерини Білокур;
- Розвивальний аспект: розвивати логічне мислення, творчу уяву, мовленнєві навички, вміння самостійно визначати означення в реченні;
- Виховний аспект: формування духовного світу учнів, цілісних світоглядних уявлень, загальнолюдських ціннісних орієнтирів, прилучення через мову до культурних надбань українського народу.

ХІД УРОКУ

І. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Вчитель. Доброго дня усім присутнім! Рада вітати вас на уроці української мови, почнемо який із заряду позитивом. Пропоную кожному з вас прикласти свою руку до долоньки, посміхнутися та зарядитися позитивною енергією.

ІІ. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ УЧНІВ

Вчитель. Щоб продовжити далі працювати, нам потрібно пригадати матеріал, вивчений на попередніх уроках. Для цього пограємо в гру «Так чи Ні»

- **Гра «Так» чи «Ні»**

- Синтаксис – це розділ мовознавства, що вивчає словниковий склад мови (Ні)
- Словосполучення – це поєднання двох або більше повнозначних слів, одне з яких головне, а інше – залежне (Так)
- Граматична основа речення – підмет і присудок? (Так)
- Речення – це слово чи група слів, що передають повідомлення, запитання, пораду, прохання або наказ (Так)
- Рожевий і зелений – словосполучення? (Ні)
- Я люблю своїх батьків – односкладне речення? (Ні)
- Як я люблю вчитися!!! – окличне речення? (Так)
- За емоційним забарвленням є розповідні, питальні, спонукальні речення? (Ні)
- Другорядні члени речення – це підмет, присудок, додаток (Ні)
- Додаток – це другорядний член речення, який означає предмет і відповідає на питання будь-якого відмінка, крім називного (Так)

ІІІ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Бесіда

Вчитель. Діти, скажіть, будь ласка, які види мистецтва вам відомі?

(архітектура, скульптура, графіка, художня фотографія, кіномистецтво, театр, танець, живопис)

А хто знає, що таке живопис?

Живо́пис — вид образотворчого мистецтва, пов'язаний з передачею зорових образів за допомогою нанесення фарб на поверхню, таких як олійні, гуаш або інші

А імена яких українських чи світових художників вам відомі? (українські художники - Сергій Васильківський, Микола Пимоненко, Марія Приймаченко, зі світових - Пабло Пікассо, Клод Моне, Казимир Малевич)

Вчитель. Діти, сьогодні я хочу познайомити вас із творчістю відомої української художниці Катерини Василівни Білокур, яка малювати почала з ранніх років, однак батьки не схвалювали це заняття і забороняли ним займатися як таким, що відволікає від роботи по господарству, а разом з тим ми опрацюємо з вами новий мовний матеріал.

ІV. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

Вчитель. Тож тема нашого уроку «Другорядні члени речення. Означення». Завдання, які ми ставимо сьогодні перед собою такі:

- Сформувати поняття про означення як другорядний член речення;

- Навчитися визначати означення в реченнях;
- Дізнатися про життєвий і творчий шлях Катерини Білокур;
- Сформувати власне враження про картини української художниці

V. ОПРАЦЮВАННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Вчитель. Отож приступаємо до роботи. І наш урок сьогодні пройде у форматі мовознавчо-мистецького журналу «Творча скарбничка», на першій сторінці якого ми познайомимося з життєвим шляхом української художниці Катерини Білокур та з означенням як другорядним членом речення.

1. **Перегляд відео про Катерину Білокур**
   Бесіда за матеріалом відео

- Що ви дізналися про життя художниці?
- Що найбільше вас вразило?

2. **Робота з текстом**
   Вчитель. Пропоную вам виконати роботу над текстом.

Прочитати його. Підкреслити вже відомі члени речення (підмет, присудок, додаток), знайти члени речення, які відповідають на питання який? чий? котрий?Вказати, якою частиною мови вони виступають

Майбутня художниця народилася у селі Богданівка. Розумна дівчинка самотужки навчилася читати. Невтомна Катерина постійно трудилася, різну роботу виконувала і вродою чарувала.

Питання:

- *Скажіть, будь ласка, може, хтось зможе сам пояснити, що ж таке означення?*

 Запис визначення в зошиті для правил

Означення – це другорядний член речення, який вказує на ознаку предмета і відповідає на питання **який? чий? котрий?** Найчастіше виражається прикметником, займенником, рідше – іменником чи прислівником, підкреслюється хвилястою лінією.

V. ЗАСВОЄННЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Вчитель. На наступній сторінці нашого мовознавчо-мистецького журналу ми познайомимося із полотнами Катерини Василівни та навчимося визначати означення в реченнях.

1. **Перегляд презентації з полотнами художниці**
   Бесіда:

- Чи сподобалися вам полотна художниці?
- Яке найбільше запам’яталося та чому?
- Які емоції, почуття та враження викликають картини?

2. **Робота з картками**
   Списати речення, підкреслити означення, надписати над ними, якою частиною мови вони виражені.

1. Катерина Білокур малювала тільки живі квіти і ніколи їх не зривала.
2. 1954 року на Міжнародній виставці в Парижі її картини були внесені до експозиції та принесли художниці світову славу.
3. Саме на цій виставці її прекрасні картини побачив неперевершений Пабло Пікассо.
4. Він порівнював талановиту Катерину з великою художницею Серафін Луїз.

5. Незважаючи на те, що картини жінки купували музеї, вона як і раніше жила в старій батьківській хаті, до того ж доглядала за хворою матір'ю.
6. Катерина Білокур є представницею “наївного мистецтва”, до якого відноситься група художників, які не здобули академічної освіти, проте стали частиною загальної художньої історії.
7. Нині мистецькі полотна належить до найкращих надбань української культури.

Хвилинка релаксації

3. Інформаційна хвилинка

Вчитель. На наступній сторінці нашого мовознавчо-мистецького журналу нас чекає «Інформаційна хвилинка». Тож пропоную вам послухати інформацію…

«А КВІТИ Я БУДУ МАЛЮВАТИ І МАЛЮВАТИ…»

Одним з найважливіших правил Катерини Василівни було створення картин лише з натури. На думку авторки чарівних картин, кожна квітка має душу, якщо ж зірвати квітку, то вона стає мертвою, тобто втрачає ту важливу частину – душу, яку Білокур так майстерно відображала пензлем. Квітка на картинах становить феномен життя, неземну красу, яка полонить та чарує глядача. Часто Катерина Білокур не лише відтворювала певну квітку, а по-мистецькому осмислювала її, додавала певні елементи, саме тому образи, створені на картинах, можуть розглядатися по-різному. У фольклорі, скажімо, рослини, а особливо квіти, втілюють магічну силу. Вони виступають доброю силою, яка перемагає зло, допомагає людям. Безперечно, художниця розглядала квіти як щось надзвичайне, важливе естетичне явище.

Про неймовірну любов до квітів художниця зазначила: «...А квіти я буду малювати і малювати, бо я так люблю над ними працювати, що й слів не знайду, аби висказати ті почуття до їх любові – моєї великої любові!... Я й сама як почну малювати яку картину квітів, то й думаю: оце як цю закінчу, тоді вже буду малювати що-небудь із життя людського. Але ж поки закінчу, то в голові заснується цілий ряд картин та одна другої чудовіші, та одна від другої красивіші – та все ж і квіти…».

5. Робота в парах

Якнайбільше підкреслити означень із означуваним словом, тобто тим, з яким воно пов'язане за змістом, із прослуханого тексту (2 хв)

6. Твоча робота

Поширити речення самостійно дібраними означеннями

… квіти милували … око. … аромат доносився із … клумби. Ми вирішили намалювати … картину, аби залишилася згадка про це… диво. Тепер кожного дня ми думками повертаємося у … літо, споглядаючи це … полотно.

VI. Рефлексія уроку

1. **Вчитель.** Наш урок добігає кінця. Тому пропоную вам підвести підсумки уроку та пояснити, чи виконали ми поставлені завдання, які, нагадаю,бути такими:

- Сформувати поняття про означення як другорядний член речення;
- Навчитися визначати означення в реченнях;
- Дізнатися про життєвий і творчий шлях Катерини Білокур;
- Сформувати власне враження про картини української художниці

2. **Вчитель.** І на завершення оцініть, будь ласка, свої результати роботи на уроці **.** Для цього вам потрібно обрати одне із запропонованих тверджень

VI. Д/з повторити матеріал уроку, виконати впр. 408 (1 і 2 ч), написати вітання з Днем народження мамі або бабусі, використовуючи означення